

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้งโดยรวม และรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต จำแนกตามสถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

2. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในเขตสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 3,941 คน แยกเป็น

1.1 ผู้บริหาร จำนวน 319 คน ได้แก่

1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 253 คน

1.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 66 คน

1.2 ครู จำนวน 3,622 คน ได้แก่

1.2.1 ครูสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 2,142 คน

1.2.2 ครูสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 1,480 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดสถานศึกษา กำหนดขนาด โดยการเปิดตารางเจอร์จี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้นจำนวน 524 คน จากนั้นจึง เทียบสัดส่วนตามขนาดสถานศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร จำนวน 175 คน ครูจำนวน 349 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 524 คน แยกเป็น

2.1 ผู้บริหาร จำนวน 175 คน ได้แก่

2.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 139 คน

2.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 36 คน

2.2 ครู จำนวน 349 คน ได้แก่

2.2.1 ครูสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 206 คน

2.2.2 ครูสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 143 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

3. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมโดยตรง ด้านการบูรณาการกับวิถีชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียน และ ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

1.1 เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า

1) ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบูรณาการกับวิถีชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมโดยตรง และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

2) ครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมโดยตรง ด้านการจัดการเรียนการสอน และ ด้านการบูรณาการกับวิถีชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียนตามลำดับ

1.2 เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า

1) สถานศึกษาขนาดเล็กมีสภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบูรณาการกับวิถีชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมโดยตรง และ ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

2) สถานศึกษาขนาดใหญ่มีสภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมโดยตรง และ ด้านการบูรณาการกับวิถีชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

4. ผู้บริหารและครูได้แสดงความคิดเห็นต่อค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีวินัย มีความรับผิดชอบ และ มีความเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และไม่เห็นแก่ตัว ตามลำดับ

5. ผู้บริหารและครูเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ครูควรสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รองลงมา คือ ควรให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ร่วมกับชุมชนเป็นประจำ และ ควรหาสื่อที่ทันสมัยและเหมาะสมกับนักเรียนมาใช้สอนคุณธรรมจริยธรรม ตามลำดับ

4. อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. สภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้

โรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม โดยบรรจุไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ให้ทุกโรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายอย่างชัดเจน ในการมอบหมายให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งจากนโยบายดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการให้มีการนำเอาคุณธรรม จริยธรรมมานำวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี นอกจากนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งครูผู้สอนส่วนใหญ่มักจะสอนในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมสอดแทรกทุกครั้งไป เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม ส่วนนอกห้องเรียนทางโรงเรียนก็จะมีการจัดกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระทุกวันศุกร์ กิจกรรมการจัดตั้งชมรมพระพุทธศาสนา กิจกรรมสวดสัปดาห์ละครั้ง ฯลฯ ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรมทั้งสิ้น และในแต่ละปีการศึกษาจะมีการจัดกิจกรรมเข้าค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนทั้งสิ้น ซึ่งจากเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมาทำให้สภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชนพงศ์ มงคล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมในโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัยแผนกประถม ผลการศึกษาพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดมีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

1.1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา มากที่สุด คือ ด้านการบูรณาการกับวิถีชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2544 กำหนดให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา คือ ให้นับผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การสอนแบบโครงงาน การสอนแบบบูรณาการ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของสังคมไทย เพราะสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคมพุทธ ซึ่งมีการสอนให้เชื่อในเรื่องของความดี คุณธรรม จริยธรรม

ดังนั้นการที่ครูผู้สอนจะบูรณาการเนื้อหาที่สอนให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันจึงไม่ค่อยมีปัญหา การจัดกิจกรรมต่าง ๆ นั้นครูผู้สอนได้ปฏิบัติเป็นงานในหน้าที่อยู่แล้ว เช่น การจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันเด็ก วันพ่อ วันแม่ วันครู การจัดกิจกรรมลูกเสือ – ยุวกาชาด ซึ่งครูมีความคุ้นเคยกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เป็นประจำ และการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียนทำให้นักเรียนเกิด การรับรู้ อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจากเหตุผลที่กล่าวมาทำให้การปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ต่อนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการบูรณาการกับวิถีชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิระพงศ์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี โรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า การบูรณาการกับวิถีชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียน โรงเรียนได้มีกำหนดกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกัน อาจารย์ทุกคนและนักเรียนร่วมมือกัน การจัดกิจกรรมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน มีการจัดกิจกรรมพิเศษนอกเหนือจากการเรียนการสอน จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม

1.2 ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา น้อยที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องของ คุณธรรมและจริยธรรมให้กับนักเรียนนั้น บุคลากรต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม คำสอน ตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาเป็นอย่างดี เพื่อที่จะนำไปถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้ แต่ในโรงเรียนบางที่ครูที่สอนอาจจะไม่มีความรู้หรือไม่ชัดเจนในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรม อาจจะไม่มีการประเมินผลในการสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ครูไม่เข้าใจเนื้อหา และไม่สนใจที่จะส่งเสริมจริยธรรม หรือบางที่ครูอาจจะไม่มีความรู้เรื่องการใช้วิธีสอนที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน เพราะ การสอดแทรกคุณธรรมด้านต่าง ๆ เนื้อหาวิชาที่สอนเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ยากเนื่องจากอาจารย์ผู้สอนขาดเทคนิควิธีการปลูกฝังคุณธรรมด้านต่างๆ นอกจากนั้นอาจเกิดจากตัวนักเรียนเอง คือนักเรียนบางส่วนไม่ให้ความสนใจ อีกทั้งยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมเท่าที่ควร ซึ่งจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา ทำให้ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ต่อนักเรียนในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าในการดำเนินการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในสถานศึกษานั้นจะมีการประชุมวางแผน ลงมือปฏิบัติ และสรุปผลการดำเนินการร่วมกันทั้ง ผู้บริหาร และครู ซึ่งจากกระบวนการดังกล่าวทำให้ผู้บริหารและครูได้รับรู้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมต่อนักเรียนร่วมกัน ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของสมพร สอนสนาม (2543 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นว่า ครู-อาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด มีพฤติกรรมคุณธรรม-จริยธรรม โดยรวมและเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ต่อนักเรียนมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดเล็กนั้น มีความแตกต่างกันในหลาย ๆ เรื่องเช่น เรื่องของงบประมาณที่จะนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ และค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการอบรมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน เรื่องของบุคลากรที่สถานศึกษาขนาดใหญ่มีบุคลากรที่จะรับผิดชอบ และดูแลการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนอย่างทั่วถึง เรื่องของวัฒนธรรมองค์กรที่สถานศึกษาขนาดใหญ่มีการมอบหมายงานและการทำงานที่เป็นระบบ ทำให้ง่ายต่อการตรวจสอบและบังคับบัญชา ซึ่งจากเหตุผลที่กล่าวมาชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้การดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ต่อนักเรียนมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเทือง เลื่อนมัส (2548 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึง ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัด

การศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและ จริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน โรงเรียนขนาดแตกต่างกัน ทั้งโดยรวม และรายด้าน มีปัญหาในการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศวิณี ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของครูให้แก่ นักเรียน ระดับประถมศึกษา กลุ่มบูรพาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ครูที่อยู่โรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ นักเรียนทุกด้านไม่แตกต่างกัน

5. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก เกี่ยวกับเรื่องการจัดสรรงบประมาณในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อใช้ในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับครูและนักเรียน

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก เกี่ยวกับเรื่อง สื่อ นวัตกรรมที่จะช่วยส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพียงพอและทันสมัย อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหา และจัดสรรสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อมอบให้กับสถานศึกษาขนาดเล็กนำไปใช้ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่มีการปฏิบัติงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนและช่วยเหลือสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ต่อนักเรียน ให้เท่าเทียม หรือใกล้เคียงกับสถานศึกษาขนาดใหญ่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อนักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็ก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY